

ECOS DE LA GRAN GUERRA

CATALUNYA PELS AL·LIATS

Catalunya, que tant profundes simpaties sent per la causa dels al·liats, i d'una manera especial per la de la nostra germana França, ha testimoniad darrerament els seus sentiments amb un document que'ns enorgulleix davant d'Europa. En ell diversos dels nostres homes de lletres, de ciencia i d'activitat, entre'ls quals hi figuren alguns dels que en sos respectius ordres es troben en primera linia, han manifestat fins a quin punt, a Catalunya, la causa dels al·liats és la causa dels catalans.

Vegi's a continuació el document:

«Mr. A. Morel Fatio.

»Honorabile senyor i mestre:

»Ens ha impressionat fonament la lectura del treball «L'attitude de l'Espagne dans la guerre actuelle», publicat en la revista parisenca *Le Correspondant*, que vos heu escrit amb amarga recança per creure que l'Espanya dels vostres estudis i dels vostres amors batega en esperit fadigosament sota les urpes de les àligues d'Hoenzollern. Més nosaltres que vivim en la ciutat més populosa d'Espanya, tenim la satisfacció d'innovar-vos a vós, que sou l'estranger que per sos ja antics coneixements del nostre passat s'ha fet més acreedor al modest títol de la nostra ciutadania, que la opinió pública espanyola, de la qual és una claríssima i refinada representació aquesta de Barcelona, creu, sense dubtar un sol moment, que les nacions al·liades no parlen amb enganyosos eufemismes quan se proclamen heralts de la civilització, de la llibertat i de la cultura d'Europa, seriosament menaçades pels dos imperis centrals.

»Es cert que's treballa desesperadament entre nosaltres per a desvirtuar l'altíssima qualitat de la vostra causa; d'una part el nombrosos agents alemanys, mestres en l'art de l'espionatge i ses derivades, es mouen amb insòlita activitat en els cercles, en la premsa i dintre de ses relacions comercials, i d'altra part el partit jaumista, per un injust odi a França més que per un impossible amor a Alemanya, s'ha sentit germanòfil, logrant fer adeptes entre'l clero i les classes per ell més influïdes. Així és que per suggestió directa, no per entusiasme, ni per instint de germanor, ni per la irresistible atracció que'ls homes de bona voluntat senten per les nobles causes, està posseïda de germanofilia una part de la nostra dreta social.

»Al costat d'ella i contrastant amb son criteri reflexe, es troba vivint en plenitud d'entusiasme per França i ses al·liades, posant tota l'ànima en els incidents de la lluita homèrica—sentint per això amb no menys força l'instint humanitari d'odi a la guerra—la massa de bons ciutadans de tots estaments, els estudiosos que no s'han format en les universitats teutòniques—àdhuc molts dels que s'hi han format,—i els homes de cor que senten afinitats amb el vostre poble, engendrades d'una fonda simpatia, que no han pogut ésser esborrades per algunes diferències del passat.

»Per damunt d'elles no podem oblidar els catalans que la nostra nacionalitat fou fundada pels vostres reis carolingis, i que l'adjutori obtingut de França en 1640 no fou l'únic cas d'al·liança entre'ls dos pobles, arribant fins a la unió política.

»Ni tampoc oblidem, perquè es tracta de la nostra sang, que una part valiosa de Catalu-

nya es troba enclavada en territori francès, a l'ombra del Canigó, el vell patriarca, que mirant per damunt dels Pirineus ens transmet sovint missatges d'amor i sospirs d'anyorança. I els explica a ells, els fidels rosellonesos, com va creixent entre nosaltres el noble sentiment de raça que a tots ens confón en una estreta abraçada. Llurs goigs i penes els acceptem com a propis, i avui els catalans d'Espanya sentim en el nostre cos com es dessangra la patria històrica i ètnica per la nova invasió del barbres.

»Perquè l'instint dels catalans és de llibertat, d'altiva independència, d'amor idolàtric al terror nadiu, d'afecte a les propies tradicions, de noblesa menestrala, que tant ens enorgulleixen en l'Historia i vos coneixeu de sobres, per haver-les llegides en la monumental obra d'en Capmany. Amb aquests antecedents es comprèn que fóra absurda i contradictoria la nostra adhesió o simpatia a la causa que representen els alemanys.

»Perdoneu-nos, honorable senyor i mestre, aquesta sincera expansió del nostre cor de patriotes catalans, i creieu fermament que la major part d'aquest poble, comprenent-hi en ell la part més reflexiva de les classes altes i gaire bé tots els intel·lectuals, sent innegable simpaties per la vostra cultíssima nació, per la gran Anglaterra i per la Bèlgica, heroica sobre tota ponderació i sobre tot exemple històric, i les senten perquè aquestes nacions representen la causa de l'Europa culta i lliure, avui menaçada.

»Volgueu acceptar, senyor, l'expressió del nostre respecte.

»Barcelona, 15 de febrer de 1915.

»Josep Pin i Soler; Apeles Mestres; Ignasi Iglesias; J. Massó Torrents; R. Miquel i Planas; Emili Guanyabens; E. Moliné i Brasés; Lluís Vía; Alexandre de Cortada; J. Casas Carbó; Emili Tintoré; Ribera i Rovira; J. Massó i Ventós; J. de Camps; J. M. Bassols Iglesias; Cebrià Montoliu; Rossend Serra Pagès; J. Roca i Roca; Artís; A. Jener; Secundí Coderch; Josep Fluvià; Víctor Sanpere; A. M. Romani; Josep M. Roca; E. Agustí; M. Font i Torné; Joaquim Morelló; Rafel Calvet; Ramón Turró; Girona i Llagostera; A. Raventós; J. Miret i Sans; J. Soler Palet; Pelegrí Casades Gramatxes; Josep Bertràn i Musitu; J. Garriga Massó; Pere Corominas; Josep Llimona; Lluís Labarta; L. Jaumandreu; Josep Pujol; A. Mora; J. Pellicer; Francisco Blanc; J. Gual; R. Pouget; A. Suñol; P. Balmaña; Ll. Batxilleria; Juli Marial; F. Gual; Carrillo; J. Aguilera; Sureda; J. Agramont; Joan Llobet; J. Mir.»

L'original d'aquest document fou entregat personalment per don Pere Balmaña, president del Centre Català de París, a l'eminent filòleg M. A. Morel Fatio, professor de la Sorbona, el qual, als pocs dies, remeté al doctor Josep Maria Roca la carta que traduí a continuació:

«París, 5 març 1915.

»Estimat senyor: Em sento força complagut de rebre de mans del senyor Balmaña el missatge de tants bons catalans que vos m'heu fet l'honor d'enviar-me. Aquest missatge és

testimoni de calurosos sentiments per la França i per nostra civilització llatina que seria dolorosament menaçada per una victòria de l'Alemanya. Sabem a França les moltes simpaties que nostra causa ha desvetllat entre'ls catalans, de lo qual n'estem força reconeguts. Cregueu que nosaltres apreciem també el tenir un fill del Rosselló al davant del nostre exèrcit, i que'l conduirà, no'n dubtem pas, a la victòria.

»No podent pas respondre personalment a tots els firmants del document, jo us prego que'ls remercieu en mon nom.

»Podeu fer d'aquesta carta l'ús que volgueu, i publicar-la si ho jutgeu oportú.

»Cregueu, estimat senyor, en mos devots sentiments de reconeixença.

»ALF. MOREL FATIO.»

L'Amnistia i en Puig i Esteve

Nostre bon amic, el president del Centre Autonomista dels Dependents del Comerç i de l'Indústria, don Josep Puig i Esteve, fou processat perquè quan entregà a l'Ajuntament una bandera catalana per a ésser içada en la fatxada gòtica de Cà la Ciutat, pronuncià unes paraules recordant la caiguda de Barcelona, i comparant la situació de Catalunya amb la de Bèlgica.

Posteriorment es dictà una llei d'amnistia, i el senyor Puig i Esteve no hi fou inclòs. Per què? Això s'escapà a la comprensió de tots aquells que a Catalunya es preocupen de coses polítiques. Ningú sab compendre com, venint la llei d'amnistia a restablir la pau que mancava en els esperits per la continu i severa aplicació de lleis que puneixen la lliure emissió del pensament humà, no s'ha de fer la seva aplicació ben ampla i ben extensa.

Nosaltres no volem—ni tampoc és aquesta la ocasió per a fer-ho—escatir i examinar el fet que motivà el procés del senyor Puig i Esteve, però sí que hem de dir que, homes liberals abans que tot, no podem admetre de cap manera que a principis del segle xx, quan tots els pobles tenen admesa d'una manera efectiva la llibertat de pensar, es vulgui mantenir als ciutadans d'Espanya sotmesos a un règim inquisitorial, mercès al qual encara delinqueixi el pensament, o pugui la manifestació del mateix perseguir-se quan no plagui als governants o no agradi a determinada classe o secta.

Per això L'AVENÇADA s'adhereix de tot cor a la campanya que diversos elements han emprès en pro de que sigui el senyor Puig i Esteve inclòs en la llei d'amnistia, i està disposada a cooperar a que això sigui un fet. Comencem, doncs, per adherir-nos als acords que ja hi han presos i que son:

«Primer. Impulsar la sotscripció oberta en les entitats adherides a l'Assamblea i en els diaris nacionalistes per a pagar les despeses del procés que, a conseqüència del discurs pronunciat en l'acte de l'entrega de la bandera catalana a l'Ajuntament, sofreix el senyor Puig i Esteve, i senyalar el dia 15 d'abril per a cloure l'esmentada sotscripció.

»Segón. Redactar un missatge dirigit als senadors i diputats a Corts per Catalunya demanant-los que, per tots els medis que'ls proporcionen el càrrec i els suggereixi el seu patriotisme, recabin del govern la justícia d'un reglament que aclareixi la llei d'amnistia en el sentit de que compregui el cas del senyor Puig i Esteve i altres semblants.»